ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Daniely Zemanové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, se sídlem Karmelitská 529/7, Praha 1, ve věci ochrany před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 3. 2012, č. j. 5 A 10/2012 – 16,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Návrh na přikázání věci jinému soudu **se odmítá**.

III. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se včas podanou kasační stížností domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým bylo vysloveno, že se stěžovateli nepřiznává osvobození od soudního poplatku za řízení o výše uvedené žalobě. Městský soud v odůvodnění uvedl, že důvodem pro odklon od stávající judikatury, kdy bylo stěžovateli opakovaně přiznáváno osvobození od soudních poplatků, je zejména samoúčelný charakter stěžovatelem iniciovaných sporů a samotný postup stěžovatele v těchto sporech, ze kterého není patrná snaha o vyřešení sporu, ale spíše neustálé zpochybňování i jen dílčích úkonů správního orgánu i soudu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."). Namítá tedy nezákonnost spočívající v nesprávném právním názoru městského soudu. Stěžovatel předně vytýká městskému soudu, že jeho žalobu nehodnotil podle jejího obsahu, jestliže ji posoudil jako žalobu před nezákonným zásahem, ačkoli se jednalo o žalobu na ochranu proti nečinnosti. Stěžovatel je dále s odkazem na odůvodnění napadeného usnesení městského soudu přesvědčen, že povaha všech sporů, které vede, nemůže být kverulantská. Městský soud se tak dle jeho názoru dopouští libovůle a diskriminace nemajetných občanů, kterou stěžovatel spatřuje v regulaci práva na informace následným neosvobozením od poplatku v soudním řízení. Dodal, že v daném případě je dle jeho názoru kasační stížnost nepřípustná, přesto je přesvědčen, že kasační soud smí v procesu učinit zásah. Ze všech výše uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby zdejší soud usnesení městského soudu zrušil. Vedle toho stěžovatel zároveň navrhuje, aby Nejvyšší správní soud přikázal věc jinému soudu.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti nevyjádřil.

Kasační stížnost je podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. přípustná [jakkoliv sám stěžovatel tvrdí opak, je třeba vyjít z toho, že daný typ rozhodnutí je sice rozhodnutím procesního charakteru, avšak se závažnými důsledky pro další řízení, nespadá tedy pod rozhodnutí, jež má na mysli § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s.; viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2005, č. j. 7 As 40/2004 - 97, publikovaný pod č. 581/2005 Sb. NSS]. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud na tomto místě současně podotýká, že s přihlédnutím k charakteru napadeného usnesení netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, dostupný na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že není důvodná.

Osvobození od soudních poplatků představuje procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

Předně Nejvyšší správní soud podotýká, že ve své rozhodovací činnosti již uznal, že součástí posouzení specifických okolností žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuálních poměrů žalobce je také úvaha, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně

či šikanózním způsobem [srov. rozsudek ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, dostupný na www.nssoud.cz, potvrzený Ústavním soudem usnesením ze dne 20. 7. 2010, sp. zn. I. ÚS 1556/10, dostupný na http://nalus.usoud.cz)]. Tento závěr je ve shodě s účelem tohoto institutu, který zajišťuje, aby účastníku řízení nebylo pouze pro jeho majetkovou situaci upřeno uplatňovat jeho právo u soudu. Soudy tak musí kromě majetkové situace účastníka řízení zohlednit i další okolnosti případu, např. v podobě procesního postupu daného účastníka v předmětném řízení, případně v dalších jím vedených řízeních před tímto soudem.

V posuzované věci nebylo stěžovateli přiznáno osvobození od soudních poplatků městským soudem proto, že soud vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudu svá práva jako svým charakterem samoúčelně iniciovaný spor, ze kterého není patrná snaha o vyřešení sporu, ale spíše o neustálé zpochybňování i jen dílčích úkonů správního orgánu i soudu. V projednávané věci stěžovatel požadoval po žalovaném poskytnutí souboru informací týkající se kauzy plzeňských práv, odebírání akademických titulů, právní úpravy postavení vysokých škol, o právním statusu ČSTV, ČMFS a Svazu ledního hokeje, čerpání dotací u žalovaného a další. Stěžovatel na výzvu žalovaného k doplnění žádosti o poskytnutí informace reagoval stížností, která podle žalobního tvrzení dosud nebyla vyřízena, a stěžovatel v tomto postupu žalovaného spatřoval nezákonný zásah a domáhal se soudní ochrany. Nejvyšší správní soud se na tomto místě plně ztotožňuje se závěry vyslovenými městským soudem opřenými o rozsudek zdejšího soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, dostupný na www.nssoud.cz, který konstatoval, že za existujících konkrétních okolností, z nichž je patrné, že předmětný spor nespadá do kategorie těch, které se týkají životní sféry stěžovatele, je na místě mu výjimečně osvobození od soudních poplatků odepřít. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně. Ve vztahu k námitce stěžovatele ohledně povahy jím vedených sporů Nejvyšší správní soud ověřil, že městský soud se v projednávané věci podrobně zabýval osobou stěžovatele a jeho procesní činností v předmětném řízení a zcela individualizovaným způsobem přistoupil k posouzení otázky osvobození od soudního poplatku. Nelze tedy učinit závěr, že městský soud bez dalšího označil žalobu stěžovatele za kverulantskou a obsahem požadovaných informací a předmětem sporu se dále nezabýval. Nejvyšší správní soud proto tuto námitku z výše uvedených důvodu neshledal důvodnou.

Stěžovatel dále vytýkal městskému soudu, že jeho žalobu nevyhodnotil jako žalobu proti nečinnosti, nýbrž jako žalobu na ochranu před nezákonným zásahem. Nejvyšší správní soud na tomto místě podotýká, že městský soud v kasační stížností napadeném usnesení řešil otázku osvobození stěžovatele od soudního poplatku. V rámci tohoto procesního postupu není rozhodné, zda městský soud označil žalobu stěžovatele jako směřující proti nečinnosti žalovaného či jako žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, neboť otázka placení soudních poplatků musí být shodně vyřešena v obou typech těchto řízení. Usnesením o nepřiznání osvobození od soudního poplatku nedošlo k meritornímu vyřízení věci ani ke skončení věci z procesních důvodů (odmítnutí žaloby). S ohledem na to, že městský soud nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků,

zejména z důvodu povahy sporu vedeného stěžovatelem a charakteru požadovaných informací, nepokládá zdejší soud za nezákonné, pokud se městský soud blíže druhem předmětného řízení nezabýval a vycházel z formulace uvedené stěžovatelem v žalobním návrhu petitu. Kasační námitce stěžovatele proto Nejvyšší správní soud nepřisvědčil.

Ve vztahu k návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému soudu Nejvyšší správní soud uvádí, že tento je nepřípustný. Nejvyšší správní soud je ve způsobech rozhodování o kasační stížnosti vázán ustanovením § 110 s. ř. s. Způsob rozhodnutí, jenž stěžovatel v kasační stížnosti navrhuje, je vlastní soudům v civilním soudním řízení při rozhodování o odvolání. Správní soudnictví je však založeno na zásadě kasační, kdy v této fázi řízení nepřichází takovéto přikázání věci jinému soudu v úvahu. Nedostatek pravomoci rozhodnout o tomto návrhu je neodstranitelnou podmínkou řízení, což Nejvyšší správní soud vedlo k odmítnutí tohoto návrhu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., za použití ustanovení § 120 s. ř. s.

Stěžovatelem uplatněné kasační námitky tak nebyly ve vztahu k napadenému usnesení městského soudu shledány důvodnými, v řízení nebyly shledány ani jiné nedostatky, ke kterým Nejvyšší správní soud dle § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlíží z úřední povinnosti, kasační stížnost byla proto v souladu s § 110 odst. 1, větou poslední, s. ř. s. zamítnuta.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovanému, jak vyplývá z obsahu spisu, náklady v tomto řízení nevznikly, Nejvyšší správní soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. května 2012

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně senátu